

Doc.: GA48/EC47/REP/16/tr

KEİPA GENEL KURULU KIRK SEKİZİNCİ OTURUMU

EKONOMİ, TİCARET, TEKNOLOJİ VE ÇEVRE İŞLERİ KOMİSYONU

RAPORU*

"KEİ Üye Devletlerindeki Uluslararası Yatırımlar"

Raportör: Sayın İvan Kyrylenko, Komisyon Üyesi (Ukrayna)

* *Bu Belge, 5-6 Ekim 2016'da Antalya'da gerçekleştirilen Kırk Yedinci Ekonomi, Ticaret ve Çevre İşleri Komisyonu Toplantısı'nda ele alınıp kabul edilmiş, 30 Kasım 2016'da Belgrad'da düzenlenen Kırk Sekizinci Genel Kurul'da onaylanmıştır.*

I. GİRİŞ

1. Devletler arasındaki ekonomik ilişkilerinin küreselleştirilmesi ve entegrasyonu, sermayenin artan hareketliliği için ön koşulları oluşturmaktadır. Bugün, uluslararası sermaye akışı büyük hacme sahip uluslararası yatırımları içermekte ve ekonomik ilişkilerin küresel düzeninde önemli bir rol üstlenmektedir.
2. Karadeniz bölgesindeki uluslararası yatırım sürecinin önemi nedeniyle, KEİPA Ekonomi, Ticareti, Teknoloji ve Çevre İşleri Komisyonu 46. Toplantısında, 16 Mart 2016'da Erivan'da buluşarak, KEİPA Ukrayna delegasyonunun de önerisiyle 47. Komisyon Toplantısı'nın ana teması olarak "KEİ Üye Devletlerinde Uluslararası Yatırımlar" konusunu ele almıştır.
3. KEİPA, her zaman, üye devletlerdeki ekonomik gelişimin ışığında yabancı yatırım meselesine büyük önem vermektedir. "Karadeniz Bölgesinde Yatırımların Teşviki ve Korunması" konulu 38/1999 sayılı Tavsiye Kararı ile, Asamble "yabancı yatırımların önündeki engellerin kaldırılarak yatırım ortamına uygun bir zemin hazırlamaya" çağırılmaktadır. "KEİ Üye Devletlerinde Yabancı Yatırımlar" konulu 101/2008 sayılı Tavsiye Kararı ile Asamble "bölgesel işbirliğini güçlendirmeye kendini adanmakta ve yasal çerçeveyi iyileştirerek uygun bir yatırım ortamı yaratmayı hedeflemektedir."
4. KEİ, Organizasyonunun kuruluşundan beri yatırımları teşvik etmeyi öncelikli faaliyetlerinden biri olarak görmektedir. 2012 KEİ Ekonomi Gündemi, yabancı yatırımın akışını hızlandırmak için daha yakın, dengeli ve karşılıklı fayda sağlayan işbirliğini garanti altına almayı KEİ'nin önceliklerinden biri olarak sıralamaktadır. Gündemin 1. Hedefi "bölgeler arası ticaret ve yatırımı yoğunlaştırmak, bölgeler arası ticaret ve yatırımlarda bilgi ve veri alışverişi için etkili bir mekanizma oluşturmak; ... KEİ ticaret ve yatırım işbirliğinde özel sektörün rolünü güçlendirmektedir."
5. Güncel Rapor, KEİ üye devletlerindeki uluslararası yatırımların durumunu incelemektedir. Rapor'da, Ermenistan, Azerbaycan, Bulgaristan, Yunanistan, Moldova, Romanya, Sırbistan, Türkiye ve Ukrayna'dan ulusal delegasyonların sağladığı bilgiler kullanılmıştır. Buna ek olarak, referans malzemeleri KEİPA Uluslararası Sekreteryası tarafından ilgili internet kaynaklarından temin edilmiştir.

II. KEİ ÜYE DEVLETLERİNDE ULUSLARARASI YATIRIMLAR

6. Uluslararası yatırımlar satın alma sistemi ve yatırım ürünlerinin satışını içermekte olup, ekonomik büyüme ve gelişim için hareketlilik süreci ve bağlantılı malzeme ve finansal kaynakları kapsamaktadır. Uluslararası yatırım katılımcıları, ya icra mercileri ya da kurumlar ve bireylerdir.
7. Kamusal yatırımlar devlet bütçelerinden alınan fonla karşılanmaktadır; bu fonlar devletlerin aldığı karar doğrultusunda yurt dışına çıkarılır veya yurt dışından temin edilir, ya da uluslararası devlet kurumları bu kararın alınmasında rol oynar. Devlet kredileri, hibeler, uluslararası yardımlar şeklinde temin edilebilirler ve yabancı ülkelerdeki hareketlilikleri de devletler arası anlaşmalar tarafından belirlenir. Özel yatırımlar çeşitli alanlara yatırım yapan bireysel yatırımcıların fonları olup, bu özel yatırımcılar ikamet ettiği ülkenin dışında konumlanırlar. Gerek özel gerekse kamusal yatırımcılar tarafından yurt dışına aktarılan yatırımlar karma yatırımlar olarak nitelendirilmektedir.

8. Yabancı yatırımlar, yatırım hedefine uygun olarak üçe ayrılırlar: doğrudan, portföy ve diğer yatırımlar. Doğrudan yatırımlar gerçek veya tüzel kişilerce yapılmaktadır. Portföy yatırımlar ise bir bağlantı ve iş ortaklığı yatırımını ifade ettiğinden bu özelliğiyle doğrudan yatırımlardan ayrılır. Diğer yabancı yatırımlar da ticari kredileri ve banka mevduatını içermektedir.
9. Elde edilecek kazançta göre, yatırımlar gerçek, soyut ve finansal olabilmektedir. Gerçek yatırım uzun vadeli bir projeye yapılan yatırımdır; doğrudan üretim sürecine dahil edilen, var olan veya yeni tesislerin satın alınması ile alakalıdır. Finansal yatırım, döviz varlıkları veya menkul değerlerin satın alınması anlamına gelmektedir. Soyut yatırım ise imtiyaz, patent, lisans ve çeşitli markalar ve diğer soyut varlıkların alımı ile ilgilidir.
10. Yabancı yatırımlar sermayeyi genişletmek, ekonomiyi iyileştirip canlandıran yatırım programlarını ve projelerini uygulamak için iyi bir ek kaynak olduğu gibi, rekabetçi hizmet ve ürünleriyle de yerel piyasaya hareketlilik kazandırmaktadır; ayrıca gelişmiş teknolojinin, modern yönetimin ve pazarlama tekniklerinin ve uzmanlığın da tanıtımına fırsat vermektedir. Bütün bunlar yeni teknolojileri, uluslararası sözleşmeleri ve pazar mekanizmalarını etkili bir şekilde kullanabilecek kalifiye personel artışı anlamına da gelmektedir. Buna ek olarak, ulusal ekonomilerde hem yerli hem de yabancı yatırımcıların faaliyetlerini canlandıran ve etkili entegrasyon süreçleriyle dünya ekonomisine uyumu artıran yatırım ortamlarını da güçlendirmektedir.
11. Yabancı yatırımın ilgisini çekmek, öncelikli olarak yatırımları çekerken ulusal yasal çerçeveyi geliştirmek anlamına gelir, çünkü devlet ile yabancı yatırımcı arasındaki ilişki mekaniğini içermeden yatırım faaliyetlerinde bulunmak büyük risk doğurmaktadır. Bu nedenle, devlet, programa uygun olarak devam etmesi gereken yabancı yatırımın ilgisini çekmek için özel bir politika uygular. Herhangi bir ülkenin ekonomisine yabancı yatırım akışını sağlamak ekonomik koşullara bağlı olduğu gibi, orta düzeyde ekonomik dengeyi de öngörmektedir.
12. Uluslararası yatırım politikası her ülkenin ekonomik politikalarında önemli bir yere sahiptir. Bu politikaların oluşturulmasında, ülkenin ekonomik güvenlik kriterlerine bağlı olarak HSYİH hacmi ve yapısını, yatırımın hacmi ve yapısı, yabancı yatırımların hacmini içeren makro-ekonomik unsurları analiz etmek önemlidir. Ayrıca yabancı yatırımların ve artış ilkelerinin öncelikleri belirlenmeli ve ulusal sermaye akışındaki trendler göz önüne alınmalıdır.
13. Günümüzde, ulusal rejim alanında dünyada en yaygın olarak görülen bir görüş de yabancı yatırımcıların hak ve zorunlulukları kapsamında ulusal yatırımcılarla eşit oldukları yönündedir. Bu durumda gerek yerli gerekse yabancı yatırımcılar pazarda eşit ortaklar gibi hareket etmektedir. Öncelikler, gümrük ve diğer vergilerinden kısmen ya da tamamen muaf olmak, sermayenin, ham maddenin ve ekipmanın ithal ve ihracı için belli avantajlar sağlamak şeklinde sıralanmaktadır. Belli durumlarda imtiyazlı yatırım rejimi ekonomi, sosyal alanlar ve belli bölgelerdeki öncelikli sektörlerde devlet gelişim programları kapsamındaki yatırım projelerini oluşturmak odaklıdır.
14. Bir ülkenin yabancı yatırım açısından ilgi çekici olması her ülkede bulunan yatırım politikaları göz önünde bulundurularak ele alınır. En temel faktörler alıcı ekonomilerin büyüme oranı, ülkenin sosyal ve politik durumu, ekonomik ve jeolojik konumu, pozitif ekonomik dinamikleri, düşük enflasyon oranları, etkili bankacılık sistemi,

telekomünikasyonun modernliği, yabancı yatırımlar için sunulan ses düzenleyici sistem ve mal varlığı hakları gibi faktörlerdir. Aynı zamanda, makro-ekonomik denge, şeffaf özelleştirme prosedürleri, öngörülebilirlik, devamlılık ve liberal kanun ve düzenlemeler, kalifiye iş gücü, iyi geliştirilmiş altyapı yatırım kararlarının alınmasında en etkili rol oynayan faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır.

15. Bir ülkede yabancı yatırımın ilgisini çekmek için, özel sektörü, mülkiyet ilişkilerini, kamu ve özel ortaklıkları etkili bir şekilde geliştirmek ve oluşabilecek tüm anlaşmazlıkları serbest mahkemelerde çözmek amacıyla yurttaş ve yabancı vatandaşların haklarını garanti altına almayı hedefleyen yasal sistemi güncellemek gerekmektedir. Yabancı yatırımların ilgisini çekme sürecinde karşılaşılabilecek temel engeller yolsuzluk ve cezasızlık, dengesiz bankacılık sistemi, az gelişmiş iş çevresi ve yabancı yatırımcılarla çalışma kültürünün yetersizliğidir. Olumlu bir yatırım anlayışı yabancı sermaye akışını ekonomik fizibilite ve uluslararası rekabet çerçevesinde yönlendirecek olan ekonomik gelişim için en önemli kriterlerden biridir.
16. Yabancı yatırımlar en az iki ülkeyi ilgilendirdiğinden, yabancı yatırımlar için yasal temel hem ulusal hem de uluslararası seviyelere taşınmalıdır. Yabancı yatırımları düzenleyen mevzuat, uluslararası anlaşma maddelerini, genel kamusal ve özel mevzuatları içermektedir. Herhangi bir alıcı ülkedeki doğrudan yabancı yatırım düzenlemesi ulusal mevzuata dayalı olarak gerçekleşir ve yabancı yatırımcıların yatırıma karar vermeden önce mevzuatı incelemesi gerekmektedir. Ulusal mevzuata ve devletin yatırım düzenleyici çalışmalarına özel koşullar eklenmektedir. Yabancı kaynakların ilgisini çeken mekanizmanın uygulanması, uluslararası yatırımların ilgisini çekmek için etkili ve entegre çevreye fırsat tanımaktadır.
17. Ülkelerdeki uygulama farklılıklarına rağmen, uluslararası yatırım anlaşmalarının özel maddelerinden kaynaklanabilecek problemleri çözmeye yönelik dengeli ve ortak yaklaşımları garanti altına alan bazı ortak trendler de bulunmaktadır. Sürdürülebilir gelişim, çevresel koruma, iş yeri koruması ve insan hakları bunlar arasındadır. Uluslararası yatırım alanında hem ithalatçı hem de ihracatçı rolü üstlenen ülkeler için, yurt dışındaki yatırımcının haklarını koruma ve yerli politikaları yönlendirme arasındaki dengeyi garanti altına alma ihtiyacı bulunmaktadır.
18. Uluslararası anlaşmaların normları yatırım faaliyetlerini uluslararası seviyede düzene sokmayı hedeflemektedir. Bu kuralların amacı yabancı yatırımın kullanım ve kazanımını düzenlemektir. Uluslararası anlaşmalar ve çok taraflı buluşmalar çoklu taraflar arasında daha yakın ekonomik ilişkileri odak noktası haline getirir. İki taraflı yapılan uluslararası anlaşmalar aynı zamanda yabancı yatırımları korumakta ve desteklemektedir. Yatırımların desteklenmesi ve karşılıklı korunması için iki ve çok taraflı yapılan anlaşmalar ülkeler arası ikili yatırım akışları için istenen koşulları oluşturmaya odaklıdır.
19. Uluslararası yatırım alanında imzalanan temel uluslararası anlaşmalardan biri Seul Anlaşması (1985) Çok Taraflı Yatırım Garanti Ajansı Kurma (tüm KEİ üye devletler dahildir) anlaşmasıdır ve bu şekilde gelişmekte olan devletlerde yatırımcılara ticari olmayan risk garantisini sağlayan bir Ajans (MIGA) kurulmuştur. Birleşik Devletler ile Diğer Devletlerin Ulusları arasındaki Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözümü üzerine imzalanan Washington Anlaşması (1965) aralarında KEİ üye devletlerin de bulunduğu 143 devleti kapsamaktadır. Devletler bu anlaşmaların sunduğu yabancı yatırımı koruyucu mekanizmaları aktif bir biçimde kullanırlar. Washington Anlaşması yatırım

anlaşmazlıklarının çözüme kavuşturulmasında önemli bir uluslararası yasama aracı olmuştur. Uluslararası Yatırımdan Kaynaklanan Anlaşmanın Çözüm Merkezi (ICSID), Washington Anlaşması çerçevesine kurulmuştur. ICSID, devletler ve bu devletlerdeki yatırımcılar arasındaki yasal meseleleri içeren yatırım anlaşmazlıklarını kabul eder.

20. Dünya Ticaret Örgütü'nün mekanizmalarının da üye ülkeleri arasındaki yatırım işbirliğinin geliştirilmesinde önemli bir etkisi vardır. DTÖ sistemi yatırım ilişkilerini düzene sokan yabancı yatırım kural ve kurumlarını ön plana çıkarmaktadır. Yatırım alanındaki güncel yasa düzenlemeleri uluslararası ve ulusal kanun ve düzenlemelerin ortaklığında ele alınmaktadır. Günümüzde yabancı yatırımda uluslararası anlaşmaların önemi artmakta olup, bu tür uluslararası anlaşmaların normlarına da öncelik tanınmaktadır. Ticaretle İlişkili Yatırım Önlemleri Anlaşması (TRIM), Hizmet Ticaretinde Genel Anlaşma (GATS) ve Fikri Mülkiyet Haklarının Ticaretle İlişkili Yanları (TRIPS) DTÖ üye devletleri için sermaye yatırımlarının formunda yatırım faaliyetlerini düzenleme, hizmet, yeni teknolojiler ve bireyselleşen ürün ve hizmetler sunma gerekliliklerini ön plana çıkarmaktadır. Yabancı yatırım akışıyla ilgilenen ülkeler için ise, yatırımcıyı koruyan ve yabancı ülkelere yatırım yaparken olası riskleri azaltan çok taraflı uluslararası anlaşmalara katılmak önem taşımaktadır.
21. KEİ Örgütü yatırımın ön plana çıkarılmasını faaliyetlerinde birincil görev olarak ele almaktadır. KEİ'nin bölgesel çok taraflı projelerin geliştirilmesine olan özel ilgisi KEİ bölgesindeki Karadeniz Şeridini ve Deniz Yollarını anlamak üzerine yoğunlaştırılmıştır. KEİ yatırım stratejisini geliştirmedeki özel bir rol de iki bağlantılı kuruma atanmıştır - KEİ İş Konseyi (KEİ İK) ve Karadeniz Ticaret ve Kalkınma Bankası (KTKB).
22. İş Konseyi'nin misyonu KEİ bölgesinde yer alan iş dünyasını girişimcilik ve işbirliği alanlarında bir araya getirmek ve sürdürülebilir gelişim ve büyüme sağlamaktır. KEİ İK, şirket ve yatırımcıların önüne çıkan engelleri ortadan kaldırma sürecine odaklanmaktadır. Bu amaçla Karadeniz Yatırım İnisyatifi, OECD işbirliğinde hayata geçirilmiştir. Bu, engelleri ortadan kaldırmayı, şirketler için eşit fırsatlar yaratmayı, yerli kurumlar ile yabancı yatırımcılar için istenen ortamı oluşturmayı hedefleyen gönüllü reformların temelini oluşturmaktadır.
23. Karadeniz Ticaret ve Kalkınma Bankası (KTKB), taahhüt edilen sermayeden yararlanmakta ve şu alanlara odaklanmaktadır: i) tercihen birkaç üye ülkenin katılımını içeren, güçlü bir işbirliği ve gelişim etkisi ile ekonomik altyapı yatırımlarını kapsayan proje finansı, ii) üye ülkeler arasındaki ticareti ve ekonomik işbirliğini artırmaya yönelik ticaret finansı, ve iii) kredi marjı ve öz sermaye yatırımı sağlayan özel sektör gelişimi. KTKB, 2015'te, Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan, Yunanistan, Moldova, Romanya, Rusya, Türkiye ve Ukrayna'da büyük ölçekli projelere yatırımlar yapmıştır.

KEİ Üye Devletlerindeki Durum

24. KTKB, 2015 Yıllık Raporu'na göre birkaç yıllık ekonomik büyümeden sonra, Karadeniz Bölgesindeki pozitif trend bir durgunluk piyasasına dönüşmüştür. Rakamlar öyle gösteriyor ki, Karadeniz Bölgesi 2015'te %2.4 gerileme yaşayan Latin Amerika ve Karayipler ile birlikte en zayıf performans sergileyen bölgedir. 2014-2015'te bölgede yaşanan ekonomik gerilemenin temel nedenleri ürün ve enerji fiyatlarındaki düşüş, bölgedeki jeopolitik karışıklıklar ve ekonomik yaptırımlar, dev ekonomilerin değişen para politikaları, mali krizin etkisi ve sermaye akışı.

25. Bölgesel jeopolitikler de karışıklığını sürdürmektedir. Yaptırımlar ve karşı yaptırımlar aynı kalmıştır. Bölgedeki bazı ülkelerde belirsizliğini koruyan ekonomik beklentiler sermaye çıkışına ve uluslararası yatırımın güçsüzleşmesine yol açmaktadır. Bölgede yer alan pek çok ülkenin yönetimi mali krizlerin olumsuz etkilerini azaltmak, aynı zamanda ekonominin reel sektöründeki yatırımları canlandırmak için uygun politikalar geliştirmekte ve önlemler almaktadır.

Ülke	GSYİH	Enflasyon	Bütçe/GS YİH	Kamu Borcu/GSYİH	FDI/GSYİH
Arnavutluk	%2.8	%1.9	%-3.9	%71.6	%11.5
Ermenistan	%3.0	%3.7	%-4.6	%46.0	%1.7
Azerbaycan	%1.1	%4.0	%-0.5	%28.3	%14.2
Bulgaristan	%3.0	%-0.1	%-2.9	%28.9	%4.5
Gürcistan	%2.8	%4.0	%2.5	%41.3	%9.7
Yunanistan	%-0.2	%-1.7	%-6.4	%174.2	%0.9
Moldova	%-0.5	%9.7	%-1.7	%35.4	%4.2
Romanya	%3.8	%-0.6	%-1.5	%39.4	%2.1
Rusya	%-3.7	%15.5	%-3.5	%18.8	%0.4
Sırbistan	%0.7	%1.9	%-3.8	%77.4	%5.3
Türkiye	%4.0	%7.7	%-1.2	%32.9	%2.3
Ukrayna	%-9.9	%48.7	%-1.4	%80.2	%-9.9
Kara Deniz Bölgesi	%-0.7	%11.4	%-2.8	%38.7	%-0.7

2015'in temel ekonomik göstergeleri (kaynak: KTKB 2015 Yıllık Raporu)

26. **Ermenistan'ın** yatırım politikası hükümetin ekonomi politikalarındaki anahtar göstergelerden biridir. Ermenistan Cumhuriyeti, yabancı yatırımlar için "kapıları açma" politikasını uygulamaktadır. Yatırımı düzene koyan anayasalardan biri de "Yabancı yatırımlar üzerine" hazırlanan 1994 Yasasıdır. Yasaya göre Ermenistan'daki yabancı yatırımlar bütünüyle koruma altına alınmakta olup, yatırımcılara pek çok ayrıcalık ve garanti sağlanmaktadır. Eğer yabancı yatırım mevzuatı yabancı yatırımcının talebi üzerine değiştirilirse, yatırımın yapıldığı zaman yürürlükte olan yasa 5 yıl süresinde geçerli kılınır.
27. Mevzuattaki güncel değişiklikler hem yerli hem de yabancı yatırımcılar için eşit, dengeli ve öngörülebilir bir yatırım gelişimini ve çalışma ortamını hedeflemektedir. 2015'te, Ermenistan hükümeti Ermenistan'ın yatırım politikası konseptini onaylamış ve alınan bu Eylem Planı ile yatırım hacminin artırılması, istenen yatırımın ve çalışma ortamının oluşturulması, düzenleyici kurumların şeffaflığının artırılması, yeni yatırım mekanizmalarının tanıtımı hedeflenmiştir. Ayrıca, ulusal yatırım stratejisinin geliştirilmesi de öngörülmüştür.
28. Ermenistan, 41 ülke ile "yatırımların desteklenmesi ve karşılıklı koruma" hususunda çok taraflı hükümetler arası bir anlaşma da imzalamıştır. Ermenistan Cumhuriyeti, Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözümüne Ulaştırıldığı Uluslararası Merkezin de bir üyesidir. Ermenistan Cumhuriyeti, Devletler ve diğer Devletlerin Ulusları arasındaki Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözümü Kurulu'nu ve aynı zamanda Yatırımcı Haklarının Korunması temalı CIS Uluslararası Anlaşmasını da imzalamıştır. Ermenistan hükümeti yabancı yatırımcılara ve iş adamları ile iş kadınlara istenen koşulları sunan bir iş dünyasını oluşturmaktadır. Bugün, Ermenistan, 2016 "İş Yapma" Raporuna göre 189 ülkenin yer aldığı listede 35. sıradadır.

29. 2016 yılı verilerine göre Ermenistan Ekonomik Özgürlük İndeksi sıralamasında 178 ülke arasında 54. sıradadır. Ermenistan, ekonomik özgürlük ve iş pratiği anlamında CIS ülkeleri arasında öncü konumda bulunmaktadır. Ermenistan AB genelleştirilmiş tercih sistemini (GSP+) - (yaklaşık 6.400 unvan) kullanan birkaç ülkeden biridir. Ermenistan'da aşağıdaki avantajlar da mevcuttur: Serbest iktisadi bölgelerde (FEZ) ikamet edenler için ekipman ithalinde KDV ödemesinde yaşanan 3 yıllık gelişme, onaylanan bir yatırım projesi olması halinde hükümet tarafından 3 yıllığına ertelenen KDV ödemeleri, hükümetin ilgili kararı ile onaylanan projelerde yeni iş kolları yaratılması durumunda gelir vergisi teşvik çalışmaları, büyük ihracatçılar için elde edilen karda vergi muafiyeti, yeni IT şirketleri için vergi muafiyeti, endüstri alanlarında vergi muafiyeti, sınır alanlardaki faaliyetler için vergide muafiyet, KDV muafiyeti, varlık vergisi ve gümrük vergisi.
30. **Azerbaycan**, Avrupa ve Orta Asya, Kuzeydoğu Avrupa ve Ortadoğu arasında doğal bir köprü görevi görmekte olup, Hazar bölgesindeki lojistik merkez olarak kabul edilmektedir. Girişimciliği geliştirmeyi, uygun iş ortamı yaratmayı ve yabancı yatırımcıların ilgisini çekmeyi hedefleyen Azerbaycan hükümeti "açık kapılar" politikasını izlemektedir. Aynı zamanda, Azerbaycan hükümeti diğer 51 ülke ile birlikte çifte vergilendirmeden sakınmak için bir anlaşma, ve 49 ülke ile birlikte yatırımların desteklenmesi ve karşılıklı korunması için bir anlaşma imzalamıştır.
31. Azerbaycan, gerek yerli gerekse yabancı yatırımcılar için ticaret sicil sistemini sadeleştirmiş, girişimciliğe mali destek sağlayan bir oluşum kurmuş, girişimcilerin vergilerini azaltmış, iş adamı ve iş kadınlarının haklarını koruyacak etkili mekanizmalar kurmuş ve uygun iş ortamını garanti altına almış, gerekli yasal çerçeveyi oluşturmuştur. Yatırımcıların hakları ve faaliyet alanları Azerbaycan Hükümeti'nin "Yatırım faaliyeti üzerine" hazırlanan Kanunu, "Yabancı Yatırımların Korunması" Kanunu ve diğer yasal belgeler aracılığıyla düzenlenmiştir.
32. Aynı şekilde, Azerbaycan'da yabancı yatırımları destekleme ve girişimciliğin daha fazla gelişmesini sağlamak için Azerbaycan İhracat ve Yatırım Destekleme Kurumu (AZPROMO), Azerbaycan Yatırım Şirketi ve Ulusal Girişimcilik Destek Fonu oluşturulmuştur. Bütün bu yapılar yerli ve yabancı girişimcilere çeşitli iş hizmetleri sağlama, iş ilişkilerinin geliştirilmesi, geçici yatırımların uygulanması, yerli ve yabancı yatırımcıların petrol dışındaki sektörlerde de dahil olmaları ve yerli girişimcilere kredi verilmesi konusunda başarılı çalışmalar yürütmektedir.
33. Bugün ülkede farklı iş kollarını temsilen faaliyet gösteren 6812 yabancı şirket bulunmaktadır. KEİ ülkeleri 3635 şirket tarafından temsil edilmektedir. Bu rakam Azerbaycan'da iş yapan yabancı şirketlerin %36'sını oluşturmaktadır. Azerbaycan'da kayıtlı yabancı şirketlerin büyük çoğunluğu KEİ ülkelerine -Türkiye, Rusya, Gürcistan ve Ukrayna- aittir.
34. Not edilmelidir ki, çalışma ve yatırım ortamını iyileştirmek, petrol dışı sektörlerin ve lisans alanındaki girişimciliğin gelişimini desteklemek için ciddi reformlar gerçekleştirilmiştir: lisansların geçerlilik sınırlandırmaları kaldırılmış, lisans alma zorunluluğu ortalama iki katı bir azalma yaşamış, lisansların onaylanması için gereken süre büyük ölçüde azaltılmış, çalışma sektöründeki onaylar 2 yıllığına askıya alınmıştır. Ülkenin taşıma ve lojistik yeterliliklerinin etkili kullanıldığından emin olma

amacıyla da önemli reformlar gerçekleştirilmiş ve bu çerçevede Transit Kargo için İşbirliği Konseyi kurulmuştur.

35. Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın da izniyle, 21 Mayıs 2016 tarihli "Sınır Gümrüğü aracılığıyla Ürün ve Araçların Transferi için "Yeşil Koridor" ve diğer Yol Sistemlerinin Kullanım Kuralları'nın Onayı" yönetimin modern ilkeleri kapsamında yetkililer ve girişimciler arasındaki ilişkileri uyumlu hale getirmekte ve gümrükten çekme işlemlerini daha esnek ve şeffaf hale getirmektedir.
36. 17 Mart 2016 tarihinde Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı sürdürülebilir ekonomi gelişimi ve artışı için rekameti desteklemek, aynı zamanda Azerbaycan Cumhuriyeti'nin konumunu lojistik ve transfer anlamında güçlendirmek ve taşıma altyapısını çeşitlendirmek amacıyla "Bakü'nün Karadağ bölgesindeki Alat ilçesinde serbest ticaret alanı tipinde özel bir ekonomik alan yaratma çalışmaları üzerine" bir hüküm imzalamıştır.
37. **Bulgaristan'da** hükümet politikası etkili yatırım ve çalışma ortamını inşa etmek ve korumak hedefli olup, makro-ekonomik ve finansal istikrar, yönetim çevresini geliştirme ve en düşük vergi oranlarını koruma, küçük ve orta ölçekli şirketler için finans erişimi sağlama -ki buna Bulgaristan Gelişim Bankası aracılığıyla yapılan işlemler de dahil-, mesleki eğitimi geliştirme gibi önlemler içermektedir.
38. Kriz günlerinde de Bulgaristan Avrupa'daki en düşük vergi oranlarını uygulamaya devam etmiştir. Ekonomi, Enerji ve Turizm Bakanlığı ülkenin yatırım politikasına uygun hareket etmektedir. Yatırım destek önlemlerinin sistemi "Yatırım Promosyonu" üzerine olan Bulgaristan Kanunu ile düzenleniş olup, bu kanun Avrupa Komisyonu Düzenlemeleri 800/2008 ile de uyumludur. Bulgaristan'da devlet desteği üretim endüstrisine ve hizmet sektörünün diğer bazı alanlarına (bilgi teknolojisi, araştırma ve makine yapımı, sağlık, eğitim gibi) yatırım yapıldığında sağlanmaktadır. Devletin yabancı yatırımı destekleyen hükümlerin bir koşulu da 3 yıldan az olmayacak sürelerde düzenli çalışan sayısını korurken yeni meslekleri oluşturmaktır. Aynı zamanda yatırım faaliyetlerinin bir sonucu olarak oluşturulan üretim veya hizmet çalışmaları da uzun süre (3 yıldan az değil) fayda getirecek şekilde tasarlanmalıdır. Devlet tarafından hacme ve alana göre desteklenen yatırımlar üç ana kategoriye ayrılmaktadır.
39. "Avrupa 2020" Stratejisi AB çerçevesinde makro-ekonomik, finansal ve bütçesel istikrarı garanti altına almak üzere tasarlanmıştır. Bu strateji üç ortak önceliği ön plana koymaktadır: Akıllı büyüme: bilgi ve yeniliğe dayalı bir ekonomi geliştirme. Sürdürülebilir büyüme: daha etkili, daha yeşil ve daha rekabetçi şirket kaynakları geliştirme. Kapsayıcı büyüme: sosyal ve bölgesel uyumluluğu sunan, iş gücü yüksek ekonomiyi canlandırma. Bu stratejinin öncelikleri beş hedefe yönelmekte olup bunlardan biri GSYİH'nin %3 araştırma ve geliştirmedeki yatırımı ile ilgilidir. Strateji özel ve kamusal finans birlikteliğinden yararlanarak yatırım politikasının bir parçası olarak AB'nin finansal araçlarını sonuna kadar kullanma ihtiyacını ön plana çıkarır.
40. Bulgaristan Yatırım Ajansı (IBA), Ekonomi, Enerji ve Turizm Bakanlığı kapsamındaki yatırımları öne çıkaran bir devlet kuruluşudur. Yatırım alanlarında devlet politikasını harekete geçirmek amacıyla kurulmuştur. IBA'nın misyonu yeni projelere yardımcı olmak ve başarılı uygulanmalarını sağlamak amacıyla Bulgaristan'a yatırımları çekmektir. Ajans aynı zamanda Bulgaristan'daki yatırım fırsatlarını araştırma ve planlama sürecinde ülkedeki yatırım projelerini uygulama sürecinde potansiyel ve

güncel yatırımcılara destek vermektedir. Bulgaristan Yatırım Ajansı'nın yatırım alanında sağladığı hizmetler ücretsiz olup şu şekildedir: makro-ekonomik veriyi de içeren bilgi temini, gayrimenkul alanında bilgi, yatırım teşvikleri hakkında bilgi, yasal tavsiye, yönetim prosedürleri üzerine tavsiye, işletimsel maliyetler üzerine bilgi, işsizlik üzerine bölgesel veri, altyapı, yabancı yatırımcılar, endüstriyel alanlar, merkezi ve bölgesel yönetimlerle, ticaret odalarıyla ve sivil toplum örgütleriyle ilişkilerin kurulması.

41. **Yunanistan'daki** uluslararası yatırımların yasal çerçevesi AB standartlarına göre düzenlenmektedir. AB hükümleri gereğince yerli ve uluslararası yatırımcılar arasında herhangi bir ayırım yapılmadığından, Yunanistan'ın artan ekonomik veya diğer teşviklerle ilgili özel bir yasal durumu, uluslararası yatırımları çekmek için özel yasal düzenlemeleri bulunmamaktadır. AB düzenleyici çerçevesi en kapsamlı vis-à-vis çalışmalardan biri olup uluslararası yatırımı garanti altına almaktadır. 4251/14 numaralı Kanun gereği AB içindeki üçüncü devletlerin halkının, yabancı ulusların dikkate değer bir yatırım amacıyla ülkeye girişi, konaklaması, işe alınmasına fırsat tanımaktadır. Yabancı şirketler, merkezlerini taşımaları gibi ayrıcalıklı bir durumda veya diğer başka kuruluşlar aracılığıyla Yunanistan'da işletme kurma hakkına sahip olurlar. Diğer kuruluşlar şu şekilde sıralanabilir: danışmanlık hizmetleri, lojistik hizmetleri, üretim/ürün/prosedür/hizmet kalite kontrol, eğitimler, planlama ve sözleşmeler, reklamcılık ve pazarlama, veri işleme, bilgi toplama ve sunma, araştırma ve geliştirme.
42. Yunanistan'ın yatırımları teşvik eden pek çok ulusal programı bulunmaktadır. 4399/2016 numaralı yeni Gelişim Kanunu vergi muafiyeti, sermaye enjeksiyonu, yapılmakta olan yatırımlardan doğan iş gücü maliyetlerinin desteklenmesi gibi ekonominin geniş bir alanında çeşitli teşvikler sunmaktadır. Örneğin dağlık, ada ve sınır hattı gibi ülkenin daha az gelişme gösteren bölgelerindeki tarım gıdası üretimi, ICT, araştırma ve yenileme için özel destek sağlanmaktadır. Şirketlere ve kooperatiflere artan iş alımı, artı değer ve ihracat odaklı çalışmalarına da ayrı bir yardım verilmektedir. Yunanistan, stratejik yatırımları çeken özel bir çerçeveye sahiptir. Bu tür yatırımlar Yunanistan'ın ekonomik büyümesi için büyük bir öneme sahip olup, temel özellikleri boyutlarıdır (temelde 100 milyon euro'nun üzerinde). Bu kuruluşlar hızlı takipli lisans prosedürünü gerçekleştirerek şehir planlamasından dolayı küçülme, mali istikrar veya vergi muafiyeti gibi ileri teşviklerden de yararlanabilirler. Konu stratejik yatırım olduğunda, yerli ve yabancı yatırımcılar arasında bir ayırım yapılmaz. 2687/53 numaralı Kanun hala yürürlükte olup, anayasa hukukuna dayalıdır ve basit bir kanun ile değiştirilemez. Temel olarak bu yalnızca yabancı sermayeyi ilgilendirmiş olsa da, AB çerçevesi ile uyumlu hale getirildikten sonra yerli ve yabancı sermaye arasında hiçbir ayırım gözetilmemeye başlanmıştır. Bu kanun aracılığıyla şirketlere sermayenin yeniden ihracı, mali istikrar, uygulamadaki kanunlara göre küçülme gibi konular bağlamında daha fazla yardımda bulunulmuştur.
43. Yatırım alanındaki uluslararası işbirliği Stratejik ve Özel Yatırımlar Genel Sekreterliği çerçevesinde ele alınmaktadır. Uluslararası - çok taraflı işbirliği yapıları genel olarak lisans verilmesi için hızlı takip sürecine giren enerji konularıdır (örneğin Trans-Atlantik doğal gaz hattı TAP).
44. **Moldova**'da yatırımcıyı çekmek için hükümet pek çok düzenleyici kanunu yürürlüğe sokmuştur - endüstriyel parklar üzerine çıkan 182/2010 numaralı Kanun; serbest

iktisadi bölgeler üzerine çıkan 440-XV/2001 numaralı Kanun, girişimsel aktivitelerde yatırımlar üzerine çıkan 18.03.2004 tarihli ve 81 numaralı Kanun. Serbest iktisadi alanlar üzerine çıkartılan kanun özellikle otomotiv sanayisinde yabancı yatırımcıların büyük ilgisini çekmektedir. Ülkenin kuzey bölgesinde ekonomik ve sosyal modernlik için serbest bölgeler yeni bir alan açacak olup, ulusal ekonomide ilave yatırımların ilgisini çoktan çekmiştir.

45. 25.04.2016 tarihli ve 511 numaralı Hükümet Kararı, yatırımları çekmek ve ihracatı artırmak için 2016-2020 Ulusal Stratejisi'ni onaylamıştır. Stratejinin uygulanması ile 2020 yılına kadar yabancı yatırımlardan 380 milyon Amerikan Doları giriş yaşanması ve bunun da en az 10 bin iş olanağı yaratması beklenmektedir. Stratejinin önemli bir yanı da önümüzdeki beş yıl içerisinde yatırımları çekmek için en gelecek vaat eden sektörler odaklanmasıdır. Stratejinin Uygulanması büyük yatırım projelerinin ilgisini çekecek ve bu da üretim ve ihracat kapasitesini artırmaya katkıda bulunacak, yerli küçük ve orta ölçekli kuruluşların faaliyetlerini canlandıracak ve ulusal ekonominin yeni alanlarındaki bilgiyi artıracaktır.
46. Yatırımlar Moldova Cumhuriyeti'nin yapısal değişim ve modernleşmesine giden yolu oluşturmaktadır. Elbette bu süreçte artı değer kazandıran alanlara iş gücü transferi sağlayan yeni iş kollarının oluşturulması, iş piyasasında ve yerli firmalarda teknolojik bilgi ve rekabetin yayılması da gerçekleşmektedir. Yatırımlar ekonomik gelişimin temel etkeni haline alacak ve bu da Moldova Cumhuriyeti'nden yapılan ihracatları güçlü ve çeşitli kılacaktır.
47. Moldova Yatırım ve İhracat Promosyon Kuruluşu (MIEPO) kamusal bir kuruluş olup, Moldova'da rekabeti, ihracat gelişimini ve yatırım artışını koordine etmektedir. 2014'te yatırım alanındaki kurumsal stratejiye dayalı olarak, MIEPO Statute kısa, orta ve uzun vadeli konuların mobilizasyonunu garantileme hedefiyle değiştirilmiştir.
48. Moldova'da yatırımları çekmek ve ihracatı artırmak için gerekli en önemli ön koşul iki taraflı düzenleyici çerçevedir. Günümüzde Moldova, yatırımların promosyonu ve karşılıklı koruma üzerine 60 anlaşmaya imza atmıştır. Bu anlaşmalar altyapı gelişimi, yol şebekesi, taşıma, üretim gibi ortak ilgi alanlarında işbirliği için bir platform oluşturmaktadır.
49. Çok taraflı kurumlar uluslararası ilke ve normlarla uyumlu olan işbirliği çeşitliliği ve gelişimi, ekonomik işbirliği sürecine doğrudan dahil olan tüzel ve kolektif şirketlerin öne çıkarılmasını içermektedir. KEİ ülkeleri ile olan işbirliğinin öncelikli alanları tarım ve gıda endüstrisi, bankacılık ve finans, gümrük, eğitim, enerji, çevresel koruma, ekonomik bilgi alışverişi, eczacılık, bilim ve yenilik, turizm, ticaret, taşımacılık gibi konulardır.
50. **Romanya**, Dünya Bankası raporunda 2015-2016 "İş Yapanları" arasında 37. sırada yer almıştır. Ülke aynı zamanda Avrupa Komitesinin Gözetleme Kurulu altında da Makro-ekonomik Dengesizlikler Prosedürünü uygulamaktadır. Günümüzde Romanya, makro-ekonomik ilkenin güçlendirilmesini de içeren bu kurulun tüm gerekliliklerini karşılamaktadır. 2016'da ekonomik büyümeyi canlandırmak için alınan mali önlemler nedeniyle GSYİH'de %2.8-2.9 büyüme beklenmektedir. Romanya Ulusal Bankası'nın verilerine göre yabancı şirketler ihracatın %71'ini ve toplam ithalatın da %65'ini ellerinde tutmaktadır. Yabancı şirketlerin ithalat ve ihracat hizmetlerine olan katkısı (özellikle endüstriyel sektörde) yaklaşık %51'i bulunmaktadır. Şu ana kadar en

etkileyici rakamlar makine ve taşıma ekipmanlarının üretildiği sektörde gözlemlenmiş ki, bu alanlarda 2000'e nazaran %23.3 oranında büyüme gerçekleşmiştir. Önemli ihracat sektörleri diğer endüstriyel ürünlerin ve kimyasal endüstrinin üretimidir.

51. Yabancı Yatırımlar üzerine hazırlanan ve 1991'de Romanya Parlamentosu tarafından uygulanmaya başlanan kanun yabancı sermaye veya Romanyalı tüzel kişilikler ve bireylerin işbirliğinde ticari şirketlerin yaratılmasındaki yabancı sermaye katılımına izin vermektedir.
52. Girişimcileri desteklemek adına Romanya Hükümeti 2004'te 29 gün olan şirket kurma sürecini 2016'da bir haftaya indirerek daha sadeleştirmiştir. Hükümet aynı zamanda kısa, orta ve uzun vadede iş kurmayı desteklemektedir. Romanya'daki iş faaliyetleri yüksek teknoloji ve yazılımdan yaratıcı endüstrilere kadar farklı sektörleri kapsamaktadır. Rekabeti artırmak için hazırlanan Ulusal Strateji Romanya'da ekonomik gelişim için 6 kilit sektörü belirler - IT ve çalışma hizmetleri, uzak endüstrisi, otomotiv, tarım ticareti, bio-endüstri ve yaratıcı endüstri.
53. Romanya'ya Yatırım, Romanya'daki yabancı yatırımcılara destek ve profesyonel danışmanlık sağlayan bir devlet kurumudur. Bu kurumun hedefi artı değer yaratmak için Romanya'nın sürdürülebilir gelişimini güçlendirmek ve yabancı yatırımı çekmek, endüstrinin gelişimi için bilgi birikimi ve yeni teknolojileri kullanmaktır.
54. **Sırbistan'da** yatırımın ilgi görmesi ülkenin uygun coğrafi konumundan kaynaklanmaktadır. Ülkede yabancı ticaret ve yabancı yatırımda sadeleştirilmiş prosedürler olduğu kadar dengeli bir finansal sistem hakimdir. 2015'te, Sırbistan'daki yabancı yatırımların seviyesi 1.75 milyar euro gibi rekor bir düzeye ulaşmıştır. Dünya Bankası'nın 2016 "İş Yapanlar" Raporu Sırbistan ekonomisini 189 ülke arasında 59. sırada çıkarırken, bu ilerleme önceki yıla nazaran 32 ülkenin daha önüne geçtiğini göstermektedir. Ülkedeki bu göz alıcı ilerleme şirketlere üretim alanında, vergilerin ödenmesinde elektronik prosedürleri kullanmalarını ve zaman ve para kaybindan sakınmalarını sağlayan yenilikçi yaklaşım sayesinde olmuştur.
55. Ülkenin uluslararası yatırım alanındaki yasal dayanağı şunları içermektedir: Yatırım Hukuku; Devlet Yardımı Kontrol Hukuku; Yatırımları Çekmek için Şart ve Koşulların Düzenlenmesi; Devlet Yardımını Almak için Kuralların Düzenlenmesi; Devlet Yardımı Bildirimi için Kurallar ve Prosedür; Bölgesel Gelişim ve Yerel Özerklik Birimlerinin Listesinin Oluşturulması; Yerel Özerk Birimlerde İş Dostu Çevre Standartları için Kurallar; Teşvik Fonu Alımı için Başvuru Formu üzerine yazılı Kurallar. Sırbistan'ın Vergi Hukuku, Şirketler Hukuku, şirketlerin kayıt hukuku, yabancı ticaret faaliyetleri hukuku, Gümrük Hukuku, gümrük kontrolü ve döviz hukuku da ayrıca önem taşımaktadır. Yabancı Yatırımlar Kanunu yatırım faaliyetlerinin yasal, ekonomik ve sosyal koşullarını; yatırım faaliyetinin hedef ve konularını, yatırım faaliyetine konu olan hakların, ilgi alanlarının ve mal varlığının korunmasını kapsamaktadır.
56. Sırbistan Cumhuriyeti'nde yatırım faaliyetlerinin tamamının düzenlenmesi kamusal yatırım programlarına; kamusal yatırımların doğrudan yönetimine; vergi oranları ve muafiyetlerin farkı ile vergi sisteminin tanıtılmasına; hibe formunda sunulan finansal desteğe, belli bölgelerin gelişimi için yardım ve bütçe kredilerine, üretim alanlarına; finansal ve kredi politikası gütmeye; hükümet düzenlemeleri ve standartları ile uyum içerisinde yapılan kontrole; antitröst önlemlere uygun olarak gerçekleştirilmektedir.

Yatırım faaliyetlerinin düzenlenmesi Sırbistan'ın önde gelen kamu kuruluşları tarafından yapılmaktadır.

57. Yatırımları Çekmek için Şart ve Koşullar üzerine yapılan Düzenleme çerçevesinde (27/2016 numaralı SC Resmi Gazetesi), yabancı ve yerli sermayenin katılımıyla yapılan yatırım projelerine verilen fonlar ve özel programlar girişimciliği güçlendirmeyi hedeflemektedir.
58. İş dünyasına hareketlilik kazandırmak ve özel girişimi canlandırmak amacıyla hükümet 2016 yılını girişimcilik yılı ilan ederek, ülkenin girişimcilik ruhunu, sosyal mutabakatı desteklediğini ve bu değerleri uzun vadeli politikalarla desteklediğini göstermek istemiştir.
59. **Türkiye'de** yapılan doğrudan yabancı yatırımlara ilişkin temel prensipler, ilk kez 1954 yılında yürürlüğe giren 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu ile düzenlenmiştir. 4875 numaralı yeni Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu, ekonomik reformların ve yeni uluslararası standartların tanıtılmasının bir sonucu olarak, 17 Haziran 2003'te kabul edilmiştir. Bu yasanın amacı doğrudan yabancı yatırımların temel ilkelerini tanımlamak, yabancı yatırımcıların haklarının korunmasını garanti altına almak, yatırımcıların ve yatırımların standartlarını ve kavramlarını uluslararası hukuka göre düzenlemektir. Bu kanun doğrudan yabancı yatırımla ilgili olarak prosedürleri uygulamaktadır.
60. 4875 sayılı Kanun'un 3/a maddesine göre: "Uluslararası anlaşmalar ve özel kanun hükümleri tarafından aksi öngörülmedikçe: Yabancı yatırımcılar tarafından Türkiye'de doğrudan yabancı yatırım yapılması serbesttir; Yabancı yatırımcılar yerli yatırımcılarla eşit muameleye tabidirler". Bu Kanuna binaen, "Yatırım Serbestisi ve Milli Muamele", Türkiye'de yapılan uluslararası doğrudan yatırım rejiminin temel unsurlarıdır. Doğrudan yabancı yatırımcılar, sınırlı sayıdaki sektörel sınırlamalar hariç olmak üzere, Türk yatırımcılarla eşit haklara ve yükümlülöklere sahiptirler. Bu Kanun aynı zamanda yatırımcı tarafından Türkiye bölgesindeki girişimcilik faaliyeti hedefiyle alınan maddi ve maddi olmayan varlıkların Türk hukukuna uygun olarak düzenleneceğini belirtmektedir. Bu Kanun'un Uygulama Yönetmeliđi, 20 Ağustos 2003 tarihli ve 25205 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Maddenin uygulanma ilkeleri 25205 numaralı ve 20 Ağustos 2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Düzenlemeler ile ele alınmaktadır.
61. Yatırımların ilgisini çekmenin en önemli alanlarından biri de yatırımları destekleyici ve karşılıklı koruma içeren uluslararası yasal çerçeveyi geliştirmektir. Türkiye, 1980'den bu yana, 82 ülke ile yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması amaçlı anlaşmalar imzalamıştır. Bu anlaşmalar yurt dışındaki Türk yatırımlarının ve Türkiye'deki yabancı yatırımların desteklenmesi ve korunması için uygun yasal koşulları ortaya koymaktadır. Bu anlaşmalar, aynı zamanda ölkeler arası karşılıklı fayda sağlayan ticaret ve ekonomik işbirliğinin daha fazla geliştirilmesine ve yatırım ortamının iyileştirilmesine de katkı sağlamaktadır.
62. **Ukrayna** Devlet İstatistik Kurumu'na göre Ocak-Mart 2016'da yabancı yatırımcılar Ukrayna ekonomisine 1036.2 milyon Amerikan Doları yatırımda bulunurken, 86.4 milyon Amerikan Doları doğrudan yatırım olarak karşılık bulmuştur. Ocak-Mart 2015'teki rakamlar da sırasıyla 245.5 milyon Amerikan Doları ve 223.0 milyon Amerikan Doları olarak karşımıza çıkmaktadır. 01.04.2016 itibarıyla Ukrayna

ekonomisine doğrudan yabancı yatırımların tanıtılmasıyla birlikte yatırımın toplam hacmi 42.8204 milyar Amerikan Dolarına eşittir. Yatırımlar ekonomik faaliyetin gelişen bölgelerine yönelmektedir. Endüstriyel kuruluşlar Ukrayna'daki doğrudan yatırımın %30.9'unu oluştururken, finansal ve sigorta faaliyetleri %26.6'lık payı almaktadır.

63. Ukrayna yatırım faaliyetleri için ilgi çekmeyi sürdürmekte ve aynı zamanda dünya entegrasyon sürecine de dahil olmaktadır. Ukrayna, dünya ekonomisiyle uyum içerisinde ve yabancı piyasasındaki makro alandaki herhangi bir dengesizlik Ukrayna'yı etkileyecek düzeydedir. BDO International Business Compass tarafından 2015'te yapılan dünya yatırım sıralamasında Ukrayna'nın 20 sıra ilerlediği gözlemlenmektedir. Rusya ve Letonya'nın da yer aldığı en iyi yıllık büyüme gösteren ülkeler listesinde Ukrayna 89. sıradadır. 2014'te ülke 109. sıradaydı.
64. BDO'nun Hamburg Institute of World Economy ile birlikte oluşturduğu liste ekonomik, politik ve sosyo-kültürel olmak üzere üç temel faktöre dayalı olarak dünya genelinde ekonomik ve finansal çekiciliği olan ülkeleri sıralamaktadır. Dünya Bankası'nın "İş Yapanlar" Raporunda Ukrayna 83. sırada olup, önceki yıla nazaran 4 sıra ileriye giderek gelişimini kanıtlamıştır. İş Yapanlar 2016 listesi Ukrayna'nın sıralamasını geliştiren kilit reformun ticaret sicilinin basitleştirilmesi olduğunun altını çizer. Ticaret kaydı alanında Ukrayna 30. sırada olup, geçen yıla göre 40 puan daha ileridedir. Ukrayna vergi mükellefleri ile şirketlerin ticari kaydı için gereken süreyi azaltmış ve şirketlerin kayıt ücretini geri çekmiştir.
65. Ukrayna Yüce Radası, yatırım faaliyetleri üzerine pek çok yasa'yı yürürlüğe koymuştur. Ukrayna'da kamu-özel sektör ortaklığının gelişimi sürecindeki düzenleyici engelleri ortadan kaldıran ve yatırımı destekleyen 24.11.2015 tarihli ve 817 - VIII numaralı yasal düzenleme, özel yatırımcılar için yatırım koşullarını ve garantileri iyileştirmek amacıyla kamu-özel ortaklık çerçevesinde devlet, bölgesel topluluklar ve özel ortaklar arasındaki işbirliğinin etkili hale getirilmesini hedeflemektedir. Büyük ölçekli enerji temalı faaliyetleri yürüten şirketlerin haklarını ve yasal beklentilerini koruma altına alan yeni yatırım fırsatlarının tanıtılması konusunda hazırlanan 08.01.2016 tarihli ve 327 - VIII numaralı yasa yeni yatırım fırsatlarının tanıtılmasını, girişimcilerin haklarının ve yasal yararlarının korunmasını öngörmektedir. Ukrayna'daki bazı düzenleyici yasalar üzerine yapılan ve yabancı yatırımların kayıt sürecinde mandater kanunu etkisiz kılan 31.05.2016 tarihli ve 1390-VIII numaralı yasal düzenleme, sicil kaydı başvurusunun yapılması sürecinde yatırımların ilgisini çekmek için süreci olabildiğince sadeleştirmeyi hedeflemektedir.

III. NİHAİ TESPİTLER

66. Günümüzde uluslararası ekonomik ilişkileri geliştirmenin temel dayanaklarından biri de küreselleşmenin her alanda gerektirdiği gibi devletler arasındaki yatırım işbirliğini güçlendirmektir. Uluslararası ve ulusal ekonomik trendler devletlerin yatırım oranlarının, sonuç olarak da uluslararası yatırımların artırmasını ülkelerin yararına olduğunu göstermektedir.
67. Karadeniz Ekonomik İşbirliği hedeflerinin uygulanması sürecinde, yabancı yatırımcılar için uygun koşullar oluşturmak ve bunları geliştirmek, böylelikle bölgede ekonomik büyümeyi sağlamak önemlidir. Her devlet yabancı yatırım için hazırlanan tüm

düzenlemelere erişim ve şeffaflık sağlamakla kalmayıp, yabancı yatırımcılara adil ve eşit anlaşmalar sunmaktadır.

68. Entegrasyon çerçevesinde gerçekleştirilen ekonomik işbirliği yatırım alanında iki temel hedefi yerine getirmeyi amaçlamaktadır: üye devletler arasındaki yatırım akışının geliştirilmesi için en uygun koşulların yaratılması ve üçüncü dünya ülkelerindeki yatırımlara karşı aynı tutumun sergilenmesi. Çift ve çok taraflı anlaşmalar temel alınarak yatırımların öne çıkarılması ve karşılıklı koruması entegrasyon sürecinin gelişimine, devletler arası karşılıklı fayda sağlayan ticari ve ekonomik işbirliğine katkıda bulunmaktadır.
69. Tüm bunlar göz önünde tutulduğunda, KEİ devletlerinin kendi sürdürülebilir gelişimleri için yerel kaynakların taşınabilirliğinden sorumlu oldukları söylenebilir. Karadeniz bölgesinde uluslararası yatırım faaliyetlerini güçlendirme politikası sürdürülebilir gelişim, istikrar ve refah sürecinde temel itici güçlerden biri olmayı sürdürmektedir.